سوال: شاهه عبداللطيف ڀٽائي پنهنجي
شاعري ۾ سنڌ جي ڏتڙيل
عوام جي ڪمزوري ربت
~~عڪسا~~ عڪاسي ڪئي آهي
سندس شاعري مان مثال بيان
ڪيو.

شاهه عبداللطيف جي شاعري: غريب ۽ عوام جي لاءِ تمثيل.

هن سنڌ ڌرتي تي
ڪيترائي مشهور مڙس پيدا
ٿيا آهن جن پنهنجي ڌرتي
جي بقاءَ ۽ حفاظت جي
ڏينهن رات منهل رهيا ۽
ان جي ڀلائي لاءِ ڪيترائي
ڪارناما انجام ڏنا آهن
خواه اهو جنگ جو ميدان
هجي يا سماجي ڀلائي
يا پنهنجي فن يا فڪر.
جو ڪيتر هجي هميشه اول
رهيا. انهن مشهور مڙسن ۾
شاهه عبداللطيف گهوٽ جو
گهوٽ فڪر پهلو جي
لحاظ کان سڀني کان
نرالو ثالو آهي. پر انهي

يہ سنڌس مڪمل ڪلام
هڪ مڪمل جهان آهي
پر ان پر سنڌس
شاعري جو ڳيچ ڇو
علامتي شاعري جو هڪ
لازوال ڇو آهي ان ڳالهه
۾ ڪو به شڪ نه آهي
ته سنڌس شاعري شاهڪار
بي مثال ضرور آهي سنڌس
هڪ سنڌي سماج جي لاءِ
نعمت آهه آهي. لکڻ ڪري
شاهه سائين پنهنجي ماروئڙن
جي آواز ، ڏک ، تڪليف کي
پنهنجي شاعري عڪس بند
ڪيو آهي. اهو سبب آهي
سنڌس شاعري ۾ اهو
عڪس ، ۽ ڪتب موجود آهي
سنڌس سورميو ۽ سورما
سنڌي سماج ساڻ جي هيٺان
طبقي سان تعلق رکن ٿا.
اچو ته ان ڳالهه کي واضح بيان
ڪيون ته شاهه صاحب ڪيتري نه
بهترين انداز ۾ غريب ماڻهو
کي بيان ڪيو

(الف) شاهه صاحب غريب عوام کي
سنڌ جو اصلي وارث چيو آهي

سنڌ ڌرتي جا اصلي
وارث اهي غريب مسڪين
آهن جن پنهنجو ڏينهن
رات هڪ ڪري هن سهڻي
ڌرتي کي پنهنجي پگهر جي
پورهئي سان هن کي خوبصورت
ڪيو آهي. جنهن شاهه فرمائي
ٿو

"جنهن لوڪ لطيف جا،
مارو ٿرا ماڳ
سي ٿا سامي سيرين،
جنين ڪا نه ڪو ڏوهه
شاهه

(ب) شاهه عبداللطيف جي شاعري ۾
غريبن جي لاءِ همدردي نظر
اچي ٿي

شاهه عبداللطيف
ڀٽائي پنهنجي سڄي ڪلام ۾
سنڌ ڌرتي جي مارون
جي لاءِ همدردي، محبت ۽
عشق پيو آهي، پاڻ هميشه

سنڌن تعاريف ڪئي آهي

"ڪٿهن جا ڪپڙا ڦاٽل،
ڪٿهن پيٽا پيرن
ڪٿهن جا ڏکيا ڏينهن،
ڪٿهن جا موٽا ميرن"
شاهه

(ب) شاهه جي شاعري غريب عوام
جي سياڻپ ڪرڻي ٿي.

جڏهن به پڙهائي
ڪي پڙهيو وڃي ٿو آهي ته
محسوس ٿيندو آهي ته شاهه
سائين هميشه غريب عوام کي
اهو مرتبو ڏنو آهي جنهن
جي صرف پنهنجي الفاظن
ضرور ذريعي بيان ڪيو نه هجي
ڌرتي تي رهندڙ غريب مسڪين
ابوجهه ۽ لباس ۾ ڪٿو صرف
۽ صرف پنهنجي وطن جي
لاءِ هميشه ماتوڙ ڪن ٿا.

ڏٺين ڪي ڏيح،
ڏنارا ڏيڪ چرين،
ساهڙي سان سنگ،

نه گونڌر گم ٿي.

(پ) غريبن سان محبت جو اظهار
ڪيو آهي.

پيتائي ان ڳالهه تي
زور ڏنو آهي ته خدا اهڙن
دليل ۾ رهي ٿو، جنهن کي ٻين
جي لاءِ تصور ۾ محبت
رکن ٿا.

جان تون ڏس، اي انسان،
سولن جن سان عشق
وفا، ۽ ايمان،
آهي ان سان
ڏسي ڏاڙهو چار، اي انسان،
شاهو

(ت) لطيفائي حرف فن ڪرڪ جي
ترجيع بيان ڪئي آهي.

ڀٽائي جي اڪر لکن.
انداز سان پڙهجي ته
شاهه عبداللطيف ڀٽائيءَ گهوٽ
قرآن پاڪ جي ۽ عڪس مطابق
پنهنجي شاعري کي بيان ڪيو

آهي، جن ۾ ڇهوي لڳ
نه لقمان هميشه خدا جي
عدالت ۾ هڪجهڙا آهيو،
طبقاتي عمل لقمان جي لاءِ
بهتر نه آهي، جنهن لقمان
نه نگاهه کان انڪاري آهيو
نه لقمان خدا جي ڪلام
۾ انڪاري آهيو، جو نه
طبقاتي عمل غريب ماڻهن
کي ڪڍڻ سڀوني واري زندگي
نه لڳ ڏي

"جو ڪڪ تين وارڙي،
سو ويٺو سنسار،
پلاڻي ڪين پائي،
پار جنهن جي،
نه پروسي نيرما؛"

ث) بڏي ۾ ايماڻ جو درس بيان
ڪيو آهي

شاهه صاحب چوي
لڳ نه بڏي ۾ ايماڻ هميشه
جو سبب آهي لقمان لپيسي
جي لاءِ قائم ڪرڻ اهو طبقو

جيڪو هميشه ظلم، ڏک ۽ تڪليف
۾ گذري ٿو. جڏهن به
توهان اڪيلا هو ٿيندو توهان جڏهن
به ..هڪ پنهنجي کي نظرانداز
نه ڪندو.

سڀئي ڳالهيون تن جا،
جڏهن عذر نه ڪاڏا،
اوڏا اڙن لاءِ،
مڙهيا ماروئڙا.
شاهه،

(ج) لت، شاهه دنيا جي هر غريب
کي پنهنجي شاعري ۾
عڪس بند ڪيو آهي.

~~انسا~~ انسان هميشه جڏهن
نه جڏهن کي پنهنجو ڪامي
سمجهندو آهي، ان ۾ گهڻيون
اميدون رکندو آهي جڏهن ته
هو ان کي پوري طرح سمجهي
سگهي. انهن مان شاهه عبداللطيف
ڀٽائي گهوٽ آهي ~~جڏهن~~ جن هميشه
پنهنجي ماروئڙن کي متاثر ڪيو
آهي پنهنجي شاعري جي ذريعي.
ان ڪري هن غريب عوام ~~[illegible]~~ آواز
بلند ڪيو وڃي ٿو.